

k pojmu zástupu vyhledává se toliko sejítí se většího počtu osob, z té neb oné příčiny na některém místě nahodile se seskupivších, při čemž osobnost jednotlivce ustupuje do pozadí a nepadá na váhu (Sb. n. s. čís. 1613). Předpokladům těmto vyhovuje i sejítí se 25 až 27 hostů ve všeobecně přístupné hostinské místnosti, jako v případě přítomném. Za takových okolností dána jest sama sebou již i ona možnost, že výrok dojde k sluchu neohrazeného počtu osob a tím značnějšího rozšíření, pachatelem předvídatelného, pokud jí zákon vyžaduje, stavě pojem »zástup« rovnocenně vedle »shromáždění«. Vyloučil-li tedy rozsudek v tomto případě veřejnost, protože »jest zřejmo, že se o zástup jednati nemůže, nýbrž v úvahu přijítí by mohlo, zda nejedná se o »shromáždění«, pro které však chybí »společný účel sejítí se a zvláštní nebezpečí účinku a rozšíření výroku,« a z důvodu toho odmítl podřaditi skutek pod čís. 2 Šu 11 zákona, právem označuje jej stížnost právně pochybeným. Poněvadž však, jak uvedeno, v rozsudku nebylo zjištěno, zda si byl obžalovaný vědom, že proneseným obviněním vážně ohrozí čest presidenta republiky, bylo se omeziti na to, rozsudek ve výroku odsuzujícím zrušiti jako zmatečný a vrátiti věc k opětnému projednání a rozsouzení v rozsahu zrušení do první stolice.

Čís. 1780.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pokud jest hanobením republiky (§ 14 čís. 5 zákona) výtká nedostatku sociálního citění a nehumánního jednání státu.

I kritika musí se pohybovati v mezích zákona (§ 117 ústavní listiny).

Při odsouzení pro přečin podle zákona na ochranu republiky nelze vysloviti ztrátu práva volebního ani, byl-li čin spáchán z pohnutky nízké a nečestné.

(Rozh. ze dne 6. listopadu 1924, Zm I 498/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Litoměřicích ze dne 29. dubna 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle Šu 14 čís. 5 zák. ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., vyhověl však v neveřejném zasedání odvolání obžalovaného z výroku, jímž vyslovena byla ztráta práva volebního a výrok ten zrušil.

Důvody:

Dovolávajíc se pouze důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř., popírá zmatečnou stížnost předně, že závadné jednání obžalovaného opodstatňuje objektivní skutkovou podstatu přečinu dle čís. 5 Šu 14 zák. na ochr. rep. Leč neprávem. Napadený rozsudek zjišťuje, že na schůzi válečných poškozenců v Ú. jeden řečník při kritice rozpočtu republiky mezi jiným uvedl, že dítě po válečném poškozenci obdrží na zaopatřovacích požitcích 400 Kč ročně, kdežto výživa medvědů ve státní kleci

stojí ročně 3.600 Kč. Vyšed z této poznámky započal obžalovaný svou řeč slovy: »Um auf den Bärenzwinger zurückzukommen, kommt es mir so vor, dass in diesem demokratischen Staate je grösser das Vieh, desto grösser die Versorgung ist.« Tento výrok vyvolal dle zjištění soudu u některých účastníků schůze smích, někteří pak křičeli »Pfui Schande«, jiní zase »Das ist richtig«. Nemůže býti pochybnosti, že v poznámce předřečníka stěžovatelova jest obsažena výtká nedostatku sociálního citění a nehumánního jednání státu zdůrazněním okolnosti, že na výživu zvířete věnuje mnohem větší náklad, nežli na zaopatření dítěte po válečném poškození. Obžalovaný navázal na slova řečníkova, stotožnil se s myšlenkou v nich projevenou, ba, použiv mluvy obrazné, přiostrčil a zveličil přirovnání o křiklavé nerovnosti zaopatřování státního, zdůrazniv zvláště, že se tak děje ve státě demokratickém, tedy lidovém, jehož hlavní povinnosti má býti, by uspokojil dostatečně a dle spravedlivého měřítka potřeby lidu, zejména dětí po válečných poškozeních, kteří buď vůbec anebo plně nemohou z vlastních sil zaopatřiti děti. Je na snadě, že stěžovatel zkrucoval a zkresloval pravý stav věci a vznášel výtku nespravedlivou, poněvadž okolnost, že stát stará se snad o výživu nějakého jednotlivého zvířete, nemůže sloužiti ještě za příklad a důkaz toho, že neplní povinnosti k tisícům dětí válečných poškozenců. Nelze upřít, že projevem svým hanobil obžalovaný republiku, pronášeje o ní takto, že je ve svém konání stížena vadami, jaké jsou zdrojem jednání nehumánního, nesociálního a tím zavržitelného. Byť i mohlo býti pochybným, zda hanobením stalo se způsobem surovým, jisto je, že bylo štvavým, poněvadž bylo s to, nejen vážnost republiky snížit, ale po případě i obecný mír její ohrozit. Nepopíratelným dokladem způsobilosti té je skutečně nastavší účinek, jaký projev obžalovaného vyvolal; příkládáť část účastníků schůze víru tvrzení obžalovaného, uznávajíc výtku jednak oprávněnou (»Das ist richtig«), jednak, popuzena byvši zřejmě domnělým nehumánním jednáním státu, provolávala mu hanbu (»Pfui Schande«). Smysl a význam projevu jakož i jeho směr byl dle toho pro posluchače seznatelným a zjišťuje také nalézací soud na základě výpovědí svědků Miloslava S-y a Františka H-y, že měli dojem, že obžalovaný chtěl svým výrokem republiku hanobiti a její vážnost snížit. Vůči tomu pozbývá půdy námitka stížnosti, že v projevu obžalovaného lze spatřovati pouze jen neslušný výrok neb jen kritiku, třeba nespravedlivou, poněvadž i pro kritiku jsou stanoveny určité hranice, i ona musí se pohybovati jen v mezích zákona (§ 17 úst. listiny). V tomto případě zvrátila se však již, jak vyloženo a jak také nalézací soud zjistil, ve vědomé hanobením republiky. Pokud jde o subjektivní stránku věci, postavil se nalézací soud na základě výsledků průvodních na stanovisko, že obžalovaný chtěl, tudíž měl úmysl hanobiti republiku a že si byl vědom toho, že jeho hanobením je způsobilé, vyvolati účinky v čís. 5 §u 14 zák. na ochr. rep. uvedené. Napadá-li stížnost tato zjištění rozsudku, nedoličuje po zákonu dovolávaného důvodu zmatečnosti čís. 9 a) §u 281 tr. ř., jenž vyžaduje, aby stěžovatel vzal za podklad svých právnických úvah toliko zjištěný skutkový děj v jeho celistvosti, jehož složkou jsou i úmysl, pokud se týče vědomí pachatelovo, poněvadž o nich rozhoduje soud na základě volného hodno-

cení průvodů a dle svého volného přesvědčení. S příslušnými zjištěními ocitá se proto stížnost v rozporu, když tvrdí zejména, že obžalovanému jednalo se jen o to, by našel přechod ku své řeči. Nenechalť nalézací soud tuto obhajobu obžalovaného mimo úvahu, dospěl však přes to k přesvědčení, že ho stihá subjektivní vina ve smyslu zákona. Obžalovaný jako člověk vzdělaný a inteligentní mohl si pro svůj přechod zvoliti jinou bezvadnou formu. Užil-li k tomu konci prostředku, jenž vyčerpává o sobě skutkovou povahu přečinu dle čís. 5 §u 14 zákona, odpovídá i za tento trestný prostředek. Zmateční stížnost bylo proto jako bezdůvodnou zavrhnouti.

Odůvodněno jest však odvolání obžalovaného do výroku, jímž vyslovena byla ztráta práva volebního. Dle §u 3 odstavce čtvrtý zák. z 31. ledna 1919, čís. 75 Sb. z. a n. ve znění zákona z 18. března 1920, čís. 163 Sb. z. a n. je vyloučen z práva volebního, kdož právoplatným rozsudkem soudu trestního byl odsouzen pro takový zločin, nebo takový přečin nebo přestupek, pro který dle platných ustanovení nastává ztráta práva volebního do obcí. Není-li však zvláštním zákonem výslovně ustanoveno, že ztráta práva volebního nastává bezpodmínečně, může býti tato ztráta vyslovena jen tehdy, byl-li trestný čin spáchán z pohnutek nízkých a nečestných. Ztráta práva volebního nastává tedy buď bezpodmínečně, když zvláštním zákonem výslovně tak bylo ustanoveno, anebo pod podmínkou, že byl trestný čin spáchán z pohnutek nízkých a nečestných, a tu ovšem jen za předpokladu platných ustanovení, shora zmíněných. Ustanovením, že ztráta práva volebního může býti vyslovena jen tehdy, byl-li trestný čin spáchán z pohnutek nízkých a nečestných, zmírněny byly dřívější zákony, dle nichž na pohnutkách vůbec nezáleželo. Nezbytným předpokladem pro vyslovení ztráty práva volebního do obcí je tedy odsouzení pro čin, pro který podle platných ustanovení účinek ten nastává. Přečin dle §u 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky takovým skutkem není, neboť ustanovení §u 32 odstavce první tohoto zákona o ztrátě čestných práv občanských, k nimž náleží i právo volební, vztahuje se jen na odsouzení pro některý zločin uvedený v zákoně na ochranu republiky. Při odsouzení pro přečin nemůže tudíž za žádných okolností, byť i bylo vysloveno, že čin byl spáchán z pohnutek nízkých a nečestných, býti uznáno na ztrátu práva volebního (viz výnos min. spravedlnosti z 30. května 1919, čís. 10732, uveřejněný pod č. 16 Věstníku ministerstva spravedlnosti, dále rozhodnutí Sb. n. s. č. 1199, 1634. Bylo tudíž odvolání obžalovaného vyhověti a napadený výrok zrušiti.

Čís. 1781.

Rozlišení skutkových podstat první a druhé věty §u 104 tr. zák. V o b o u případech je trestný čin dokonán již přijetím daru (výhody), po případě slibu jeho, přijal-li jej úředník v úmyslu vykonávati svůj úřad stranicky; jest lhostejno, že později úmysl ten změnil, dar však podržel.

Podmětem zločinu dle druhé věty §u 104 tr. zák. může býti každý úředník, tedy i úředník, náležející ke skupinám první věty.